

Музичне мистецтво

Навчальна програма для 5 клас (1год/тижд.)

I. Вступ

Особливості опанування мистецтва пов'язані з його унікальною освітньою місією – формування в людини ціннісних естетичних орієнтацій у процесі впливу на розум і почуття, свідомість і підсвідомість. Художні твори здатні пробуджувати креативний потенціал учнів для самореалізації та участі в соціокультурній творчості. Сучасні електронні мережі, долаючи культурні кордони, надають можливість отримувати художню інформацію в найрізноманітніших обсягах і форматах; але вона потребує адекватної інтерпретації, критичного ставлення, естетичного оцінювання, тобто вміння вирізняти в інформаційних потоках справжні цінності й орієнтуватися на них. З огляду на швидку цифровізацію освітньо-комунікативного середовища зростає роль візуальної інформації в розвитку людини. Візуальною образністю пронизані тексти різної природи, зокрема глобальні масиви медіатекстів, які можуть мати як естетичний, так і антиестетичний вплив на учнів. Тому вивчення мистецтва має спрямовуватися на розвиток не лише загальної і художньої культури особистості, а й на низку ключових і предметних компетентностей, зокрема медіа-компетентності як чинника подолання загроз і викликів віртуальної реальності, формування естетичного імунітету.

Навчальна програма «Музичне мистецтво» для 5 класу – це програма для адаптаційного циклу навчання, яка забезпечує наступність між початковою і базовою освітою, гнучкий перехід учнів від молодшого шкільного віку до підліткового, сенситивного для формування цінностей і пошуку життєвих сенсів, розвитку емоційного інтелекту і критичного мислення. Вона розроблена на основі Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року №463-IX, Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів

України від 30 вересня 2020 року №898 (далі - Державний стандарт), Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року №235, модельної навчальної програми «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л. М., Просіна О. В.).

Програма реалізує визначені в Державному стандарті ціннісні орієнтири та ключові компетентності, а саме: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки й технологій; інноваційність; екологічна й інформаційно-комунікаційна компетентності; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; підприємливість і фінансова грамотність, а також пріоритетна для мистецької галузі культурна компетентність.

Мета інтегрованого навчання мистецтва досягається шляхом реалізації таких завдань:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів та естетичних потреб, емоційного інтелекту;
- формування системи художніх знань, яка відображає видову і жанрову специфіку та взаємодію мистецтв; опанування мистецької грамоти, насамперед музичної і візуальної;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; здатності брати участь у дискусіях на теми мистецтва, висловлювати й аргументувати власні думки, судження, пріоритети;

- здобуття мистецького досвіду в різних видах практичної діяльності; в індивідуальних, групових і колективних мистецьких проєктах; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до роботи в команді на засадах толерантності й партнерства;
- розвиток художніх здібностей, уяви та інтуїції, критичного і креативного мислення, інноваційності;
- формування потреби в естетизації середовища, готовності до участі в соціокультурному житті, до збереження і примноження мистецько-культурних цінностей.

Принципи, на яких ґрунтується програма та визначаються дидактичні пріоритети:

- дитиноцентризму та індивідуалізації, врахування вікових особливостей і природних здібностей учнів;
- систематичності, неперервності, наступності між початковою і базовою освітою, адаптаційним і основним циклами навчання;
- глокальної освіти – поєднання глобального (загальнолюдського), національного (державного) та локального (етнокраєзнавчого) аспектів змісту освіти;
- дидактичної інтеграції на основі взаємодії мистецтв і методів компаративістики, спрямованих на поліхудожній розвиток учнів;
- континуальності – єдності навчання і виховання особистості, художнього і технічного, емоційного та раціонального, свідомого та інтуїтивного в процесі опанування мистецьких цінностей;
- варіативності змісту, засобів, методів і технологій навчання мистецтва;

- діалогічної суб'єкт-суб'єктної взаємодії, партнерства, емоційно-енергетичної насиченості навчання;
- пріоритету художньо-творчої самореалізації учнів, пошуку особистісних сенсів у навчанні мистецтва;
- стимулювання мистецької самоосвіти, єдність формальної, неформальної та інформальної освіти.

Програма побудована на підґрунті компетентнісного, інтегративного, особистісно орієнтованого, діяльнісного та культурологічного підходів, які зумовлюють дидактично доцільне визначення змісту навчання мистецтва і широку палітру методичного інструментарію вчителя.

Компетентнісний підхід розглядаємо як з позиції цілей і результатів загальної мистецької освіти, які вимірюються у відповідних формах контролю та оцінювання учнів, так і з позиції організації процесу навчання: добору доцільного змісту і відповідних художньо-педагогічних технологій.

Інтегративний підхід виражається в акцентуванні взаємодії різних видів мистецтва в рамках освітньої галузі та пошуку міжгалузевих зв'язків, інтеграції навчання мистецтв із соціокультурним середовищем.

Особистісно зорієнтований підхід сприяє підвищенню мотивації до навчання, забезпечує розкриття творчого потенціалу і розвиток індивідуальних художніх здібностей учнів відповідно до інтересів і потреб.

Діяльнісний підхід спрямований на розвиток практичних умінь учнів у різних видах мистецтва, наскрізних навичок (soft skills) і здатності застосовувати їх у власній життєдіяльності.

Культурологічний підхід зумовлює розгляд мистецтва в широкому культурологічному контексті в єдності цінностей культури національної та зарубіжної, народної і професійної, елітарної і популярної, традиційної та інноваційної; у результаті такого підходу в учнів має сформуватися цілісний художній образ світу, готовність до діалогу культур і бажання збагачувати особистісний культурний потенціал за допомогою ресурсів світового мистецтва (за формулою «людина в культурі - культура в людині»).

II. Змістовна частина.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Зміст навчального матеріалу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
1. Пізнає різні види мистецтва, інтерпретує художні образи, виявляє ціннісне емоційне ставлення до мистецтва.	Вступ. ПОХОДЖЕННЯ МИСТЕЦТВА (2 год). Палітра видів мистецтва.	Спів народних і сучасних авторських пісень з пластичним інтонуванням, з

1.1.Описує особливості мови різних видів мистецтва; пояснює засоби виразності художнього образу у творах різних видів мистецтва Наводить приклади творів різних видів мистецтва. Розрізняє види і наводить приклади українського фольклору (музичного, танцювального); українського декоративноприкладного мистецтва. Орієнтується у календарно-обрядових діях, особливостях народного мистецтва рідного краю. 1.2. Уважно сприймає твори різних видів мистецтва. Передає враження від творів вербально/невербально, різними художніми засобами. Висловлює власне ставлення до творів мистецтва. Застосовує в процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію. Наводить приклади синтезу мистецтв, зв'язків між видами мистецтва, мистецтва з життям.	Роль мистецтва у житті людини. Художній образ - основа сприймання і розуміння змісту твору мистецтва. Спільні поняття для різних видів мистецтва: ритм, гармонія, форма тощо. Модуль 1 (домінантний). Види і мова музичного мистецтва. Розділ 1. НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО (5 годин). Народна і професійна музика. Особливості українського музичного фольклору. Календарно-обрядові й родиннопобутові пісні у дзеркалі традицій і сучасності. Розділ 2. ПРОФЕСІЙНЕ МИСТЕЦТВО (7 годин). Вокальна та інструментальна музика. Співочі голоси. Види хорів. Симфонічна музика. Види оркестрів. Сучасні обробки народної і	імпровізованими жестами й рухами. Інсценізації народних українських обрядів, насамперед поширених у культурному середовищі рідного краю з усвідомленням національної ідентичності через мистецтво. Гра на елементарних дитячих інструментах, зокрема на вироблених власноруч. Експериментування зі звуками різних властивостей. Імпровізація супроводу до пісні. Виконання ритмічних партитур. Музично-дидактичні ігри (ребуси з нотної грамоти, вікторини «Упізнай/заспівай мелодію»). Участь у колективних, групових та індивідуальних мистецьких проєктах (зокрема екологічних) з виявом умінь працювати в команді, ініціативності, креативного мислення. Застосовування цифрових
2. Виявляє художньо-образне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва.		
2.1.Бере участь у виконавській творчості: співає, зокрема народні пісні та їх обробки (в хорі/ансамблі/соло), грає на елементарних музичних інструментах. 2.2.Імпровізує (вокальні інтонації, ритмічний супровід до пісні, танцювальні рухи тощо). Поєднує засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду. 2.3. Використовує художню літературу в мистецькій творчості. Створює пластичні рухи під музику.		

Пропонує власні ідеї, реалізує їх з допомогою вчителя чи інших осіб, зокрема з урахуванням національних традицій. Використовує знання і вміння з інших освітніх галузей. 3. Пізнає себе через взаємодію з мистецтвом, регулює власний емоційний стан. 3.1.Характеризує власну творчість за визначеними критеріями. Визначає сильні й слабкі сторони своєї роботи в чітких формулюваннях. 3.2.Презентує результати власної творчості публічно, пояснює свій задум. Визнає можливість різного втілення творчого задуму. 3.3.Долучається до мистецьких заходів; дослідницьких проєктів. Виконує різні ролі в спільному творчому процесі, висловлює свою думку в обговореннях творів мистецтва, використовує власний досвід і різні види інформації під час спільної творчості. Бере участь в інсценізаціях календарно-обрядових дійств, народних ігор з використанням пісенного матеріалу, танцювальних рухів, елементів костюмів, атрибутів, гриму. 3.4.Розпізнає емоції й почуття від сприймання мистецьких творів і описує власні мистецькі вподобання. Пояснює вплив творів на зміну емоційного стану. Розуміє, який вид художньої творчої діяльності покращує емоційний стан. Визначає улюблені види мистецької діяльності, пояснює, від чого отримує задоволення у творчості.	класичної музики. Модуль 2. Види і мова сценічних мистецтв. Розділ 3. СЦЕНІЧНІ МИСТЕЦТВА (9 годин) Зв'язок мистецтва з літературою. Специфіка мови циркового мистецтва. Види і мова театру: драматичного, музичного, лялькового. Сценографія. Специфіка мови циркового мистецтва. Мова хореографії. Види танців. Перформанс. Модуль 5. Види і мова візуальних / екранних мистецтв. Розділ 4. ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА (6 годин). Види кінематографу: художнє, анімаційне, документальне.	технологій у презентаціях. Сприймання, аналіз, інтерпретація і порівняння творів різних видів мистецтва - музичного, сценічних, візуальних з дотриманням відповідної термінології та норм грамотного українського мовлення. Участь у дискусіях з тем мистецтва, висловлювання власних емоційних вражень, ціннісних ставлень та критичних суджень щодо художніх творів. Добір видів художньої діяльності для емоційного задоволення, зняття втоми. Пошук і використання художніх матеріалів різної природи (текстових, ілюстративних, аудіо- відео, фото- тощо) з усвідомленням норм авторського права. Використання медіа для
--	---	---

4. Використовує інформаційне середовище у власній творчості та художній комунікації. 4.1.Обирає різні способи творення для художнього самовираження. Шукає й добирає з допомогою вчителя чи інших осіб аудіо-, відео-, ілюстративні й текстові матеріали з різних джерел, упорядковує їх. 4.2.Визначає з допомогою вчителя чи інших осіб достовірність джерела інформації про мистецтво. 4.3.Розуміє значення правильного оформлення цитат із покликанням на автора.	Мова ігрового кіно. Види мультфільмів (мальовані, лялькові, пластилінові, комп'ютерні). Художник у кіно. Телебачення та його художні особливості. Мистецтво і медіа.	художньо-творчого самовираження, здійснення віртуальних екскурсій.
---	---	---

IV. Система оцінювання результатів навчання

Базується на положеннях Рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України 01 квітня 2022 року за №289 та Загальних критеріях оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти (додаток №2 до наказу №289).

Оцінювання досягнень учнів здійснювати у площині формувального та підсумкового видів оцінювання. Ураховуючи провідний принцип Нової української школи – дитиноцентризм, оцінювання має бути, щонайперше, особистісноорієнтованим, і віддзеркалювати динаміку розвитку дитини, визначати її особисті переваги, досягнення у пізнавальній, художньо-творчій, іншій діяльності. Саме на це спрямовує формувальне оцінювання, яке орієнтує вчителя на спостереження за навчальним поступом кожного учня/учениці. Такий вид оцінювання триває постійно упродовж навчання дитини у школі. При цьому особливості дитини можуть впливати на темп навчання, внаслідок чого вона може досягати вказаних результатів раніше або пізніше від завершення зазначеного циклу чи рівня. Формувальне оцінювання є важливим і необхідним підґрунтям для підсумкового оцінювання – визначення співвідношення досягнень учня/учениці очікуваним результатам, зафіксованим у навчальних програмах.

Саме тому оцінювання результатів навчання в мистецькій освітній галузі визначено за критеріями: пізнання та аналіз інтерпретація творів мистецтва; практична мистецька діяльність; емоційне ставлення до мистецтва, показники яких узгоджено з результатами навчання Державного стандарту базової середньої освіти.

Рівні навчальних досягнень	Група результатів навчання	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з музичного мистецтва
I. Початковий	Пізнає та аналізує та інтерпретує твори мистецтва	Розрізняє види мистецтва, але не визначає виражальні засоби різних видів мистецтва; бере участь в обговоренні творів мистецтва, не пояснює свою позицію, не застосовує термінологію
	Здійснює практичну мистецьку діяльність	Демонструє практичні вміння у мистецькій діяльності (за допомогою вчителя); використовує цифрове середовище лише в окремих ситуаціях; бере участь у колективній мистецькій діяльності лише в окремих ситуаціях
	Виявляє естетичне ставлення: емоційне, оцінне, критичне	Виявляє емоційне ставлення лише в окремих ситуаціях
II. Середній	Пізнає та аналізує та інтерпретує твори мистецтва	Розрізняє види мистецтва і називає окремі виражальні засоби різних видів мистецтва; бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, але не пояснює свою позицію, не застосовує термінологію
	Здійснює практичну мистецьку діяльність	Демонструє практичні уміння у мистецькій діяльності (переважно за допомогою вчителя); ситуативно використовує цифрове середовище, потребує допомоги вчителя; бере участь у колективній мистецькій діяльності
	Виявляє естетичне ставлення: емоційне,	Виявляє емоційне ставлення, але не може характеризувати емоції

	оцінне, критичне	
III. Достатній	Пізнає та аналізує та інтерпретує твори мистецтва	Розрізняє види мистецтва, характеризує основні виражальні засоби різних видів мистецтва; бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, пояснює свою позицію, частково застосовує мистецьку термінологію
	Здійснює практичну мистецьку діяльність	Демонструє вміння у самостійній мистецькій діяльності; регулярно використовує цифрове середовище, але потребує допомоги вчителя; бере активну участь у колективній мистецькій діяльності
	Виявляє естетичне ставлення: емоційне, оцінне, критичне	Виявляє емоційне ставлення, пояснює емоції
IV. Високий	Пізнає та аналізує та інтерпретує твори мистецтва	Розрізняє види мистецтва, інтерпретує виражальні засоби при аналізі творів мистецтва; бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, пояснює свою позицію, застосовує мистецьку термінологію
	Здійснює практичну мистецьку діяльність	Демонструє вміння у самостійній мистецькій діяльності; виявляє ініціативність, оригінальність; самостійно використовує цифрове середовище; бере активну участь у колективній мистецькій діяльності, виявляє ініціативу
	Виявляє естетичне ставлення: емоційне, оцінне, критичне	Виявляє емоційне ставлення, пояснює і аргументує його

У разі визначення закладом освіти бальної системи оцінювання, необхідно враховувати відповідність рівнів до визначених балів оцінювання навчальних досягнень учнів: П (початковий рівень) – від 1 до 3 балів; С (середній рівень) – від 4 до 6 балів; Д (достатній рівень) – від 7 до 9 балів; В (високий рівень) – від 10 до 12 балів

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт та навчальної активності школярів.

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а за рік - на основі семестрових оцінок.